

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KÜLTÜRÜ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI: İSTANBUL'DA ÇEVRE KONUSUNDA FAALİYET GÖSTEREN DERNEKLER

 Nebiye KONUK KANDEMİR* Elif HABİP**

ÖZET

Toplumsal yapının tüm unsurlarını etkileyen kaynakları etkin, verimli ve gelecek nesillere aktarılabilir şekilde kullanılmasını ifade eden sürdürülebilirlik, insan-doğa ilişkisi dengesinin bozulmasıyla farklı açılardan tartışılan bir kavram olmaya başlamıştır. Bu çalışmada ise, sürdürülebilirlik kültürü ve bunun inşasında sivil toplum kuruluşlarının rolünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çerçevede Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde kayıtlı olan çevre dernekleri araştırmanın örneklemini olarak ele alınmıştır. Web sitesi bulunan derneklerin amaçları Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (17 SKH) doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu derneklerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden yeterince istifade etmediği içerik analizi ile ortaya konulmuştur. Derneklerin amaçları doğrultusunda en çok ortaya çıkan sürdürülebilir Kalkınma Hedefi "13-İklim Eylemi"dir. Elde edilen veriler ışığında bu çalışmada derneklere ve yapılacak yeni araştırmalara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: toplumsal değişme, çevre sorunları, sürdürülebilirlik, sürdürülebilirlik kültürü

Sustainability Culture and Non-Governmental Organizations: Associations Acting on the Environment in İstanbul

ABSTRACT

Sustainability, which expresses the effective, efficient and transferable use of resources that affect all elements of the social structure, has started to be a concept discussed from different perspectives with the deterioration of the human-nature relationship balance. In this study, it is aimed to reveal the sustainability culture and the role of non-governmental organizations in its construction. In this context, environmental associations registered under the General Directorate of Civil Society Relations were taken as the sample of the research. The aims of the associations whose websites are accessible have been evaluated in line with the United Nations Sustainable Development Goals (17 SDGs). It has been revealed by content analysis that these associations do not sufficiently benefit from the Sustainable Development Goals. SDG 13-Climate Action is the most emerging in line with the objectives of the associations. In line with the data obtained, suggestions were presented to the associations and new researches to be done in this study.

Key Words: social change, environmental problems, sustainability, sustainability culture

* Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, İzmir / TÜRKİYE, nebiye.konukkandemir@deu.edu.tr

** Arş. Gör. Dr., İstanbul Galata Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, İstanbul / TÜRKİYE, elif.habip@galata.edu.tr

Araştırma Makalesi / Research Article

Atf / Cite as: Konuk Kandemir, N. & Habip, E. (2023). Sürdürülebilirlik kültürü ve sivil toplum kuruluşları: İstanbul'da çevre konusunda faaliyet gösteren dernekler. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(45), 817-840. <https://dx.doi.org/10.21550/sosbilder.1282979>

Gönderim Tarihi / Sending Date: 13 Nisan / April 2023

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 1 Mayıs / May 2023

Giriş

Dünya üzerinde yaşayan milyarlarca insanın sonsuz ihtiyaçlarına cevap veren “çevre”, 18. yüzyıldan bu yana insan-doğa dengesinin bozulması ile sürdürülebilirlik tartışmalarını gündeme getirmiştir. İnsanlığın çevreye verdiği tahribatın doğanın kendini yenileme hızından daha yüksek olması ve insanlığın çevreye verdiği zararın gözle görülür düzeye gelmesi belirli grupları ve kurumları harekete geçirmiştir. Birleşmiş Milletler bu konuda belirli zirveler düzenlemekte ve birtakım raporlar yayınlamaktadır. Aynı zamanda ülkelere ve kurumlara bir rehber niteliğinde olan 2015-2030 yıllarındaki sürdürülebilir kalkınma hedeflerini belirlemiştir. Bu hedeflerden bazıları doğrudan çevre ile ilintilidir.

Bireyler, kurumlar ve ülkeler ile ulus üstü oluşumlar, davranışlarını ve stratejilerini bu hedefler temelinde yürüttüğü takdirde başta iklim krizi olmak üzere çevresel değişimlere karşın mücadele verilmiş olacaktır. Ancak bunun gerçekleşebilmesi için sürdürülebilirliğin özümsemesi ve her adımın bu çerçevede planlanarak sürdürülebilirlik kültürünün oluşumuna ve gelişimine katkı sağlanması gerekmektedir. Sürdürülebilirlik, toplumsal yaşam içinde kendine yer buldukça ve kültürün ayrılmaz bir parçası olmaya başladıkça sürdürülebilirlik kültüründen söz etmek mümkün olabilecektir. Sürdürülebilirliği benimseme ve bu kültürün oluşumu ve gelişimi her kültürde aynı düzeyde değildir. Bunun için sürdürülebilirlik kültürünün inşa edilmesinde toplumda birlikte katılım ve bu kültürün gelişmesi için farklı bakış açılarının katkılarının sağlanması gerekmektedir. Örneğin sivil toplum kuruluşları (STK'lar) da bu alanda önemli bir role sahip olma potansiyeli taşımaktadır. STK'lar, toplumun çeşitli kesimlerini bir araya getirerek, politika yapıcılarına ve karar vericilere etki etmek ve çözümler üretmek için çalışmalar yürüttüklerinden sürdürülebilir bir gelecek için farkındalık yaratmak konusunda da etkin rol oynayabilecekleri değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada sürdürülebilirlik kavramının tarihsel arka planı ile birlikte 2010 Avrupa Kültür Başkenti ödülüne sahip İstanbul'da sivil toplum kuruluşlarından çevre konusunda faaliyet gösteren derneklerin çalışmaları içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi, web sitesi üzerinde tarama yönetimi ile gerçekleştirilmiştir. Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne kayıtlı olan dernekler üzerinden alınan örneklerdeki kurumların web sitelerinde yer alan amaçları Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda değerlendirmeler yapılarak bir durum tespitinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda derneklerin amaçlarını SKH 13-İklim Eylemini ön plana çıkardıkları gözlemlenmiştir.

1. Sürdürülebilirlik

Kavramsal açıdan ele alındığında sürdürülebilirlik, ekonomik nedenlerle daha aktif şekilde tartışılmaya başlanmıştır. Ancak sürdürülebilirlik, toplumsal yapının tüm unsurlarını etkileyen tüm kaynakların etkin, verimli ve gelecek nesillere aktarılabilir şekilde kullanılmasını kapsar. Bu sebeple sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir gelişme, sürdürülebilir kentler, sürdürülebilir girişimcilik, sürdürülebilir kültür ve sürdürülebilir toplum (Brundtland, 1987; Marshall vd., 2015; Tilley & Young, 2009) şeklinde temas ettiği alanlara göre literatürde farklı açılardan değerlendirilmektedir.

Sürdürülebilirlik, sanayileşmenin bir sonucu olarak hızla artan tüketim talebinin ekolojik dengeyi sarsması ve çevre kirliliği tartışmalarının yer aldığı bir denklemde ön plana çıkan bir kavramdır (Ertan, 2018: 464). Bu sebepten dolayı modern dönemde etkin bir şekilde tartışılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda ele alınması gereken bir diğer kavram ekolojidir. Ekoloji kavramı ise Yunanca oikos (eve ait) ve logos (çalışma) kavramlarından türetilmiştir. Temel anlamı ile ekoloji, “organizmalar ve çevreleri arasındaki ilişkilerin bütünlüğünü ele alan” çevresel yaşam çalışmasıdır. Diğer taraftan ekonomi kavramı da ekoloji kavramı ile aynı kökten (oikos) gelmektedir. Bu sebepten hareketle ekoloji ve ekonomi disiplinlerinin birlikte ele

alınması gerekir (Odum & Barrett, 1971: 2). Ancak uzun yıllar ekonominin öncelikli olması ve ekoloji ile karşıt alanlar gibi değerlendirilmesi sonucunda bugün karşılaşılan çevresel problemler ortaya çıkmıştır.

Çevre sorunları, dünya üzerinde farklı şekillerde kendini göstermektedir. Doğal kaynakların hızla tükenmesinin yanında, çevresel problemler, biyokütle kullanımı (biomass appropriation), iklim değişimi, ozon tabakası aşınımı ve atmosferin korunması, toprak aşınımı ve çölleşme, bioçeşitliliğin tahribatı, ormansızlaşma, çevre kirliliği vb. şeklinde ifade edilebilir (Tutulmaz, 2012: 603). Bilindiği gibi kuraklık ve su kaynaklarının hızla tükeniyor olması önemli çevre sorunlarının başındadır. İnsanoğlunun ekonomik refah için doğal kaynaklara verdiği zararlar ve tahribat ekonomik yapıyı da etkilemektedir. Bu doğrultuda ekonominin sahip olduğu çevresel sermaye azalmakta ülkelerin refah düzeylerini tehdit etmektedir. Çünkü çevresel sermaye sahip olunan yüksek doğal değerleri ifade etmektedir. Bu değerler, bir kalkınma mantığının temelinde yer alan varlıkların ana kaynağını temsil eder (Pallarès-Blanch vd., 2015: 133). Bu sebepten sürdürülebilir kalkınmadaki en önemli faktörlerden biri çevresel sermayedir. Bu bağlamda ülkelerin ve şehirlerin çevresel sermayesi hesaplanmakta ve değerlendirilmektedir. Örneğin Almanya'nın sürdürülebilir ulaşım lideri olan Freiburg şehri, çevresel sermayeye sahip Almanya'nın en sürdürülebilir şehirlerinden biri olarak nitelendirilmektedir (Buehler & Pucher, 2011: 45). Bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma, ekoloji, çevresel sermaye ve yeşil ekonomi gibi birçok kavram birlikte kullanılmakta ve anlam ifade etmektedir. Aynı zamanda bu durum sürdürülebilirlik kavramının geniş bir çatıya sahip olduğunu göstermektedir.

Ekonomi, sosyoloji, çevre bilimi ve yönetimi, işletme yönetimi, siyaset ve hukuk gibi birçok disiplinin konusu olan sürdürülebilirlik "Toplumun sosyal, kültürel, bilimsel, doğal ve insan kaynaklarının tümünün ihtiyatlı kullanımını sağlayan ve buna saygı duyma temelinde sosyal bir bakış yaratan katılımcı bir süreç" olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda tanımlanan sürdürülebilirlik kavramının toplumsal süreçlerdeki yeri tartışılmaktadır. Hak, demokrasi, dürüstlük ve diğer önemli toplumsal kavramların da yer aldığı çerçevede sürdürülebilirlik, neo-klasik ekonomi teorisine göre refah maksimizasyonu olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama ile sürdürülebilirlik gerçekte yiyecek, giyecek, sağlık, eğitim gibi insan refahının en önemli unsurlarını içermektedir (Sarıkaya & Kara, 2007: 222).

Güler ve Turan'ın belirttiği gibi "Sürdürülebilirlik; bir toplumun, ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin işleyişinin kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketilmeden ya da ana kaynaklara aşırı yüklenilmeden devam ettirebilme yeteneğidir." Farklı açılardan ele alınan sürdürülebilirliğin ekonomik, çevresel ve toplumsal olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır (Güler & Turan, 2010: 255). Bu üç boyut şu şekildedir: "Ekonomik sürdürülebilirlik, özellikle gelişmekte olan ülkeler bakımından ekonomik büyümenin, kaynakların daha verimli kullanımı suretiyle sürdürülmesi ve yoksulluğun giderilmesini ifade etmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik, ekonomik faaliyetlerin doğal kaynaklar ve biyolojik çeşitliliğe geri dönüşü olmayan zararlar verilmeksizin sürdürülmesini öngörmektedir. Toplumsal sürdürülebilirlik, ekonomik faaliyetlerin maliyet ve ürünlerinin farklı kesimler arasında adil bir şekilde dağılımı, bunlardan etkilenecek olanların karar alım süreçlerine etkin katılımı, toplumun sağlık ve refahının korunması gibi göstergeleri içermektedir." (Kutlu, 2019: 3)

Sürdürülebilirlik kavramı özellikle sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir gelişme kavramlarıyla birlikte tartışılmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında hazırlanan "Ortak Geleceğimiz" başlıklı raporda sürdürülebilir gelişme; "temel ekonomik, çevresel ve sosyal hizmetlerin, bu hizmetlerin

dayandığı ekolojik ve toplum merkezli sistemlerin varlığını tehdit etmeksizin herkese sunulabildiği gelişme olarak tanımlanabilir. Sürdürülebilir gelişme; yaşayan ve gelecekte yaşayacak olan tüm insanların, mevcut çevresel sınırlar dâhilinde, ekonomik ve sosyal gelişmeye adil olarak katılmalarını sağlamak için gerekli olan üretim ve tüketim biçimlerindeki değişimlerle ilgilidir” şeklinde belirtilmiştir (Güler & Turan, 2010: 256).

Sürdürülebilirlik kavramı ekonomik nedenler bağlamında ele alınmasına karşın, ilişkili olduğu kavramlar ve bu doğrultuda birçok disiplinde kendine yer bulması nedeniyle diğer toplumsal olgular ve sorunlar için de kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan sürdürülebilirlik kültürü, sürdürülebilir kentler vb. kavramlar tartışılmaya başlanmıştır. Bu çalışma da sürdürülebilirlik kavramı bu doğrultuda geniş bir çerçevede ele alınmıştır. Sürdürülebilirlik kültürünün yerleşmesi için evrensel hedefler bağlamında ele alınması önem arz etmektedir.

1.1. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH)

6-8 Eylül 2000 tarihlerinde Newyork’da düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Bin Yıllık Kalkınma Hedeflerinin belirlendiği zirvede, sürdürülebilir kalkınma için önemli çıktılar belirlenmiştir. Bu zirveye bağlı olarak ortaya konulan değerler 2015 yılında BM Genel Kurulunda revize edilmiş ve 2015-2030 yıllarını kapsayan 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) belirlenmiştir (United Nations, 2023). (Bk. Şekil 1.)

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar (UNDP, 2023)

17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi aşağıda yer almaktadır (Habitat, 2023; Peşkircioğlu, 2016: 6-7):

1. Yoksulluğa Son: “Zaman ve yer fark etmeksizin tüm yoksullukları ortadan kaldırmak”,

2. Açlığa Son: “Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme olanaklarını artırmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek”,

3. Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam: “İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak”,

4. Nitelikli Eğitim: “Herkese eşit eğitim imkânı sunmak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak”,

5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Kadınların ve kız çocuklarının toplumsal konumlarını güçlendirmek,

6. Temiz Su ve Sanitasyon: Herkes için temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir suya erişim,

7. Erişilebilir ve Temiz Enerji: Herkes için erişilebilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerji sağlamak,

8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme: Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak,

9. Sanayi Yenilikçilik ve Altyapı: Sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve inovasyonu teşvik etmek ve bu bağlamda sürdürülebilir altyapı inşa etmek,

10. Eşitsizliklerin Azaltılması: Ulusal ve uluslararası boyutta eşitsizlikleri azaltmak,

11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar: Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak,

12. Sorumlu Üretim ve Tüketim: Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak,

13. İklim Eylemi: İklim krizi ile mücadelede acil önlemler almak,

14. Sudaki Yaşam: “Okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını sürdürülebilir kalkınma için korumak ve sürdürülebilir şekilde kullanmak”,

15. Karasal Yaşam: “Karasal ekosistemleri korumak, restore etmek ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, ormanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, toprakların verimlilik kaybını durdurmak ve geriye çevirmek ve biyoçeşitlik kaybını durdurmak”,

16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: “Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve herkesi kucaklayan toplumları teşvik etmek, herkesin adalete erişimini sağlamak, her seviyede etkin, hesap verebilir ve kucaklayıcı kurumlar inşa etmek”,

17. Amaçlar için Ortaklıklar: “Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak”.

Özetle, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde; yoksullukla etkin mücadele, yaygın ekonomik büyüme, eğitim, sağlık, sosyal koruma ve işsizlik gibi alanlardaki ihtiyaçların adil olarak karşılanması, cinsiyete dayalı eşitsizliklerin azaltılması, bebek ölüm oranlarının düşürülmesi, toplu ulaşımın geliştirilmesi, yaşanabilir konutların sağlanması hedeflenmiştir. Her hedefteki ilerlemeyi ölçmek için belirli göstergeler bulunmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri temel olarak, herkes için sürdürülebilir bir gelecek için çalışmayı benimser. Bu doğrultuda sürdürülebilirlik adına çalışmak için tüm ülkelere işletmelere ve bireylere bir eylem çağrısı sunar.

Sürdürülebilirlik kapsamında değerlendirme kuruluşlarının kendilerini değerlendirebilmeleri açısından 17 SKH önem arz etmektedir. Aynı zamanda sürdürülebilirlik için yapılan değerlendirmeler ve raporlamalarda artık kabul edilen belirli kriterler bulunmaktadır (Aksoy, 2019: 324). Sivil toplum kuruluşlarının da 17 SKH üzerinden değerlendirmeler yaparak, gelecekteki kapasitelerini bu yönde geliştirme hedefleri koymaları ve büyük ölçekteki sürdürülebilirlik hedefleri ile uyumlu çalışmalar yapmaları sürdürülebilirlik kültürüne katkı açısından değerli olacaktır.

1.2. Sürdürülebilirlik Kültürü

Sürdürülebilirlik kültürü, toplumsal sürdürülebilirlik temelinde ele alınabilecek bir kavramdır. Toplumsal sürdürülebilirlik, toplumun sahip olduğu kültürel birikimin gelecek nesillere aktarımını ifade eder ve her ne kadar sayısal görünümü kentlerdeki kadar net olmasa

da sürdürülebilirlik kültürünün inşası açısından önem arz etmektedir. Toplumsal sürdürülebilirlik, “kültürel çeşitliliğini koruyabilen, doğal çevresi ile uyum içinde olan, göreceli bir sosyal denge ve barışçıl ilişkiler içinde yaşamını sürdüren ve bu durumunu koruyucu mekanizmalara sahip olan, çoğulcu ve demokratik bir siyasal yapıya sahip olan, bütün üyelerine eşit imkânlar ve fırsatlar sunan, kendi gücüne dayanan ve bu koşullar altında sürekli büyümeyi gerçekleştirebilen bir toplum” olarak tanımlanmaktadır (Doğru, 2009: 14). Toplumsal sürdürülebilirliğin temeli eğitim, sağlık, toplumsal dayanışma, kültürel kimlikler ve çeşitlilik gibi değerlerin korunmasına dayanmaktadır. Bu durumun ise güçlü sivil toplum ve katılımcılık ile gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir (Kutlu, 2019: 6).

Toplumsal sürdürülebilirlik, kültürün önemli bir unsuru olan ahlak ile ilişkilendirilerek, “Sürdürülebilirlik çevre hareketi içerisinde ortaya çıkan, oldukça yaygın olarak kabul gören ve içeriği siyasal süreç içinde, sürekli olarak yeniden belirlenmeye çalışılan bir ahlak ilkesidir” şeklinde tanımlanmaktadır (Tekeli, 1999’dan akt. Taşçı, 2012: 10).

Sürdürülebilirlik kültürü, sürdürülebilir kalkınmanın yaşandığı bir toplumda bireyleri de değerlendirmeye alan (Goel & Sivam, 2015: 62), toplumsal yaşamdaki paydaşlara bir görev veren ve dahası sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştiği bir toplumda paylaşılan ve kabul edilen kültürü ifade etmek üzere kullanılan bir kavramdır.

Sürdürülebilir kalkınmada ilerleyebilmenin en temel yolu, sürdürülebilir bir yaşam tarzının benimsendiği ve ödüllendirildiği sürdürülebilirlik kültürünün oluşturulmasıdır. Kurumların sürdürülebilirlik uygulamalarının yanı sıra, bireylerin sürdürülebilirlik kültürünün oluşumundaki dinamiklere etkisinin daha fazla olduğu belirtilmektedir (Kashima, 2020: 538). Sürdürülebilirlik eğilimine yönelik kültürel değişimin olduğu toplumlarda dolaylı olarak sürdürülebilirliği özel kuruluşlara ve kamu kuruluşlarına etkisi yüksek olacaktır.

Sürdürülebilirlik kültürünün bir toplumda oluşması için değişimde incelenmesi gereken noktalar insan-doğa ilişkisi, insan-sanat ilişkisi ve sosyal ağlarda sürdürülebilirlik değişiminin olmasıdır (Kashima, 2020: 538). Bu bağlamda sürdürülebilirlik kültürü için kültürel değişime odaklanılmalıdır. Çünkü bu, yeni dünyada sürdürülebilir ekonomik büyüme için yeni stratejinin temellerinden biridir (Bervar & Bertonec, 2016: 243). Kültürel değişim, sürdürülebilirlik ekseninde olmadığı sürece toplumsal yapıların bu alanda kendilerini kabul ettirmeleri zor olacaktır.

Sürdürülebilirlik kültürünün oluştuğu toplumlarda değerlendirilmesi gereken bir diğer konu sürdürülebilir kentleri, sürdürülebilir kentsel yaşamı kapsayan kentsel sürdürülebilirliktir. Kentsel sürdürülebilirlik kavramı, ölçümlenebilir özelliğinden dolayı toplumsal sürdürülebilirliğin önemli bir unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Sosyal etkinin değerlendirilmesinde toplumsal katılım, planlama ve politikaların kent için kabul edilebilir kriterler olduğu söylenebilir (Biler, 2019: 47). Kırdan kente göç ve kentsel yaşamın ön plana çıktığı göz önüne alındığında sürdürülebilirliğin kentsel boyutu önem arz eder. Çünkü yapıları itibarıyla kentler oldukça fazla kaynak kullanılan ve yüksek enerji tüketimine sahip yerleşme birimleridir. Bu eğilimler ile kentlerin yerleşim birimi olarak devamlılığının zorlaşacağı söylenebilir (Taşçı, 2012: 9-10). Tosun’un belirttiği gibi, “sürdürülebilir kentleşme yaklaşımında ekoloji olgusu; hızla tükenen çevresel kaynakların kendini yenileyebilme kapasitesini geliştirmeyi, söz konusu çevresel kaynaklar tükendiğinde ise dünyanın bir başka bölgesinde bulunur görüşünün bireyler tarafından benimsenmesinin önüne geçmeyi ve kentin yakın çevresindeki kaynakların kirletilmesini önlemeyi amaçlamaktadır. Kentsel sürdürülebilirlikte ekolojik boyut sadece kentin kendi sınırları içindeki çevresel kalitenin geliştirilmesinden ibaret değildir, aynı zamanda çevresel maliyetlerin geleceğe, diğer ekosistemlere veya diğer insanlara transferinin azaltılması ya da engellenmesini de içermektedir” (Tosun, 2017: 184).

Sürdürülebilirlik kültürünün inşası, bireyin yaşadığı yerden başlayıp çok daha ötesine evrilen, tüm doğayı içine alan bir çevreyi kapsamaktadır. İnsanlar çevrelerini inşa eder; yalnızca evler ve yollar gibi yapıları çevreyi değil, aynı zamanda sosyal ağlar ve sosyal kurumlar dâhil olmak üzere sosyal çevreyi de inşa ederler. Bunu sağlayan husus kültürdür (Kashima, 2020: 539-540). Bu sebeple, sürdürülebilirlik kültürünün inşası sosyal yapıya ve sosyal ağlara ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda sivil toplum kuruluşlarının birey ile ilintili sürdürülebilirlik kültürünün inşasında önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

1.2.1 Sürdürülebilirlik Kültürü ve Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşları

1987 yılında Brundtland Raporu'nda belirtilen sürdürülebilirliğin sosyal boyutu (Küçük & Güneş, 2013: 298) sürdürülebilirlik kültürünün inşasına etki edebilecek sosyal ağları ve sosyal kurumları işaret etmektedir. Bu doğrultuda sivil toplum kuruluşları sürdürülebilirlik açısından önemli bir yer tutmaktadır. Günümüzde çevrenin korunması bağlamında STK'lar aktif faaliyet göstermeye, dünya genelinde ses getiren eylemler gerçekleştirmeye başladıkları bilinmektedir. Bu kapsamda en bilinen çevreci sivil toplum kuruluşu Hollanda'da merkezi bulunan "Greenpeace"dir (Arslan, 2011: 247). Aynı zamanda Greenpeace Türkiye adıyla Türkiye'de de faaliyet göstermektedir. Bunun yanında Türkiye'de çevre ve doğal hayatın korunması faaliyet alanındaki sivil toplum kuruluşu sayısı şehir sırasına göre Tablo 1'de belirtilmektedir.

Tablo 1: Şehirler ve Çevre ve Doğal Hayatın Korunması Faaliyet Alanındaki Sivil Toplum Kuruluşu Sayısı

Adana	36	Bayburt	0	Elâzığ	8	Karabük	5	Mardin	30	Şanlıurfa	22
Adıyaman	19	Bilecik	9	Erzincan	4	Karaman	11	Mersin	54	Şırnak	5
Afyonkarahisar	28	Bingöl	4	Erzurum	10	Kars	11	Muğla	113	Tekirdağ	48
Ağrı	4	Bitlis	10	Eskişehir	35	Kastamonu	10	Muş	7	Tokat	18
Aksaray	9	Bolu	15	Gaziantep	26	Kayseri	38	Nevşehir	3	Trabzon	23
Amasya	11	Burdur	7	Giresun	15	Kırıkkale	10	Niğde	4	Tunceli	3
Ankara	203	Bursa	124	Gümüşhane	8	Kırklareli	25	Ordu	21	Uşak	28
Antalya	86	Çanakkale	53	Hakkâri	6	Kırşehir	9	Osmaniye	42	Van	11
Ardahan	4	Çankırı	2	Hatay	33	Kilis	5	Rize	24	Yalova	19
Artvin	30	Çorum	11	İğdir	8	Kocaeli	95	Sakarya	58	Yozgat	4
Aydın	53	Denizli	33	İsparta	11	Konya	49	Samsun	38	Zonguldak	18
Balıkesir	74	Diyarbakır	40	İstanbul	373	Kütahya	26	Siirt	3		
Bartın	14	Düzce	13	İzmir	209	Malatya	17	Sinop	13		
Batman	8	Edirne	35	Kahramanmaraş	39	Manisa	68	Sivas	15		

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünden (2023) alınan bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tablo 1'de görüldüğü üzere Türkiye'de yer alan şehirlerde "Çevre ve Doğal Hayatın Korunması Faaliyet Alanı" başlığında çalışma yürüten toplam kuruluş sayısı 2723 olup en fazla kuruluş 373 ile İstanbul'da bulunmaktadır (T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2023). Türkiye'deki büyük şehirlerde çevre konulu STK'ların sayısının fazla olması, kentsel yaşam-çevre sorunu ilişkisinin daha belirgin hâle geldiğini göstermektedir. Bir başka ifadeyle kentlerin daha çok çevre sorununa sebep olduğu ve aynı zamanda bununla mücadelenin de doğal olarak kentlerde daha yaygın olduğu söylenebilir. Ancak kentlerin nüfus

oranı ile doğrudan ilişkili olmadığı da çıkarılması yapılabilir. Bayburt şehrinde 0, Tunceli şehrinde 3 ve Nevşehir şehrinde de 3 çevre STK bulunmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmada insanı yönlendirebilecek en önemli aygıt çevre alanındaki sivil toplum kuruluşlarıdır. Küçük ve Güneş'in (2013: 307) çalışmasında elde edilen veriler göstermektedir ki bu alandaki sivil toplum kuruluşlarının nihai hedef kitlesi toplumdur. Bu sebepten sivil toplum kuruluşları, sürdürülebilir kalkınmayı sağlayacak ve devamlılığını getirecek sürdürülebilirlik kültürü için gerekli kültürel değişime katkı sağlayabilecek yapılardır. Kültürel değişim, kültürel dinamiklerin değişmesi ile mümkün olabilecektir (Kashima, 2016: 93). Makro ve mikro ölçekli kültürel dinamiklerin gerekli revizyonu sürdürülebilirlik kültürünü inşa edecektir.

Literatürde bu bağlamda yapılan çalışmaların olduğu, kalkınmada sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı ve bu bağlamda Asya, Avrupa ve Afrika'dan deneyimlerinin paylaşılarak STK'nın rolleri ve önemi üzerine durulduğu söylenebilir (Lewis vd., 2021: 1). STK'ların kalkınma noktasında önemli rol oynadığı ve birçok felaketten sonra da aktif bir şekilde görev aldığı gözlemlenmektedir. Aynı zamanda toplumun ihtiyaç duyduğu alanlarda yerel, ulusal ve uluslararası birçok sivil toplum kuruluşu yer almaktadır. Bu doğrultuda özellikle uluslararası sivil toplum kuruluşlarının başlattığı kampanyalar ile daha görünür hâle gelmeye başlamıştır.

Sivil toplum kuruluşları, bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli hizmetlerin sağlanması ve politika yapıcıları etkilemek üzere yaptıkları kamuoyu kampanyaları ile dikkat çeker. Bu temel faaliyet alanlarını gerçekleştirdikleri başlıklar ise, acil durum müdahalesi, demokrasi inşası, çatışma çözümü, insan hakları çalışmaları, kültürel koruma, çevresel aktivizm, politika analizi, araştırma ve bilgi sağlama gibi çeşitli roller üstlenmektedir. Birleşmiş Milletlerin (BM) ortaya koyduğu "17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi" de bu bağlamda düşünülebilecek sivil toplum kuruluşlarının da temel amaçlarıdır. Bu bakış açısı ile sürdürülebilir kalkınma için sivil toplum kuruluşları önemli rol oynamaktadır. Sivil toplum kuruluşları bu amaçları gerçekleştirmeye çalışarak ve bu konuda kamuoyu kampanyaları düzenleyerek sürdürülebilirlik değerlerinin benimsenmesine imkân tanımaktadır (Tata & Prasad, 2015: 278-279). Bu doğrultuda kültürel olarak çevre bilinci artmaktadır. Park, Russell ve Lee'nin (2007: 105) belirttiği üzere "insanlar çevresel konularda kültürel olarak daha bilinçliyse, daha yüksek düzeyde sürdürülebilirlik sonuçları" ortaya konulmaktadır.

2. Çevre Alanında Faaliyet Gösteren Dernekler: İstanbul Örneği

Bir şehirde ve/veya bölgede sürdürülebilirlik kültürünün oluşumu, varlığı tartışılıyorsa sivil toplum kuruluşlarının değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin metropol şehri olan İstanbul'daki "çevre" konusunda faaliyet göstermeyi amaçlayan sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları ele alınmıştır.

2.1. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminin bir çeşidi olan içerik analizi kullanılmaktadır. İçerik analizi çerçevesinde kantitatif ve kalitatif analizler yapılabilmektedir. Özellikle, metin bazında içerik analizi sayesinde, metnin mesajı daha iyi anlaşılabilir ve belirli bir alanda araştırma yapmak isteyenler için önemli bir veri kaynağı oluşturabilir. Bunun yanı sıra belirli sınıflandırmalara ayrıştırılmasına olanak sağlayabilir (Kavut, 2010: 13-15).

Araştırmaya uygun olarak nitel araştırma yönteminde belirlenen tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. "Tarama modeli var olan mevcut bir durumu değiştirmeye kalkışmadan var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlar" (Karasar, 1998: 77). Bu araştırmada öncelikle Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğüne kayıtlı dernekler ve belirlenmiş sınıftaki

derneklerin web siteleri taranmıştır. Derneklerin web sitelerinden alınan veriler incelenerek amaçlar, “Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” göz önüne alınarak kategorize edilmiştir. Bu kategorizasyon ile dernek amaç ve faaliyetlerinin uluslararası düzeyde sürdürülebilirlik hedeflerine ne derece yaklaştığını görmek amaçlanmıştır.

Birinci adımda Tablo 2’de yer alan sivil toplum kuruluşları değerlendirilerek faaliyet alanı “Çevre, Doğal Hayat, Hayvanları Koruma Dernekleri” taranarak, iki alt faaliyet alanında tasnif edilmiştir. Bu alt faaliyet alanları “Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” ile “Hayvanları Koruma” şeklindedir. Bu doğrultuda İstanbul ilinde Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne kayıtlı olan “Çevre, Doğal Hayat, Hayvanları Koruma Dernekleri” belirli kısıtlar altında ortaya çıkarılmıştır.

2.2. Bulgular

Tablo 2’de yer alan sivil toplum kuruluşları, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne kayıtlı olup araştırma yapılabilmesi adına web adresleri bulunan kuruluşlar değerlendirmeye alınmıştır. Derneklerin faaliyet alanı “Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri” olup bu başlık altında iki alt faaliyet alanı bulunmaktadır. Bu alt faaliyet alanları ise “Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” ile “Hayvanları Koruma” şeklindedir. Bu doğrultuda İstanbul ilinde Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne kayıtlı olan “Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri” belirli kısıtlar altında ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere İstanbul ilinde “Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri” başlığı altında 93 dernek bulunmaktadır. Bu derneklerden 53’ü doğrudan “Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” alt faaliyet alanında iken 28 dernek ise doğrudan “Hayvanları Koruma” alt faaliyet alanındadır. Geriye kalan 12 dernek ise birden fazla değer taşımaktadır. Tablo 2’de ise “çevre, su ve doğal hayatı koruma” faaliyet alanındaki 93 dernek gösterilmektedir.

Tablo 2: İstanbul İlindeki Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri

	Dernek Adı	Dernek Grubu
1	“Akita Irkları Koruma ve Geliştirme Derneği”	Hayvanları Koruma
2	“American Staffordshire Terrier Irkı Kinoloji Derneği”	Hayvanları Koruma
3	“Anadolu İzcilik Federasyonu”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
4	“Anadolu Speleoloji Grubu Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma
5	“Arıköy Çevre Gönüllüleri Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
6	“Arkadaş Canlı Hakları Derneği”	Hayvanları Koruma
7	“Atık Kâğıt ve Geri dönüşümcüler Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
8	“Avcılar Çevre Kültürünü Geliştirme ve Eğitimi Afet Yardımı Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
9	“Bana Göz Kulak Ol Duyarlı Yaşam Derneği”	Hayvanları Koruma
10	“Belçika Malinois Köpeği Derneği”	Hayvanları Koruma
11	“Belgrad Ormanı Koruma Gönüllüleri Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
12	“Bernese Dağ Köpeği Irk Derneği”	Hayvanları Koruma
13	“Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
14	“Bir Can Bir Nefes Derneği”	Hayvanları Koruma
15	“Border Collie Derneği”	Hayvanları Koruma
16	“Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
17	“Büyükçekmece Çevre Koruma ve Güzelleştirme Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
18	“Büyükçekmece Sahipsiz Hayvanları Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma

19	“Büyükdere Çevre Kültür ve Güzelleştirme Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
20	“Çardak Ağaçlandırma Doğa ve Eğitim Gönüllüleri Derneği İstanbul Şubesi”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Örgün ve Yaygın Eğitim Alanlarında Faaliyet Gösteren Dernekler
21	“Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-İmar, Şehircilik ve Kalkındırma
22	“Çevre Emekçileri Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
23	“Çevre Hukuku Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma
24	“Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
25	“Dayanışma Hayvan Hakları Federasyonu”	Hayvanları Koruma
26	“Deniz Memelileri Araştırma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma
27	“Deniz Temiz Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
28	“Doğa Çöp Üretmez Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
29	“Doğa Savaşçıları Çevre Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
30	“Doğa ve Çevre Eğitimi Geliştirme Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
31	“Dönüşüm Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
32	“Dünya Çevre Bilinci ve Eğitim Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma-Toplumsal Gelişim Dernekleri
33	“Enerji Verimliliği Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
34	“Engelli ve Muhtaç Hayvanları Yaşatma ve Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma
35	“Evsiz Hayvanları ve Doğayı Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma
36	“Flora Araştırmaları Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
37	“Fransız (French) Bulldog Köpeği Irk Derneği”	Hayvanları Koruma
38	“Gayrettepe Çevre Kültür ve Dayanışma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
39	“Geri Dönüşüm Farkındalık Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
40	“Hayat Hayvanları ve Doğayı Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma
41	“Hayvan Hakları Federasyonu”	Hayvanları Koruma
42	“Hayvanları Çaresizlik ve İlgisizlikten Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma
43	“Hayvanları Koruma Kurtarma ve Yaşatma Derneği”	Hayvanları Koruma
44	“Huysuz İhtiyar Hayvan ve Çevre Aktivistleri Derneği”	Hayvanları Koruma
45	“İklim Çevre Kültür ve Aile Çocuk Gelişimi Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
46	“İnsan ve Çevre Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
47	“İstanbul Geri Dönüşümcüler Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-İmar, Şehircilik ve Kalkındırma
48	“İstanbul Ornitholoji Derneği”	Hayvanları Koruma-İhtiyaç Sahiplerine Yardım
49	“Kaktüs ve Sukkulent Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
50	“Karbon Emisyonu Sera Gazı Düşürme ve Kontrol Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
51	“Kemerköy Çevre ve Doğa Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
52	“Konaklar Çevre Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
53	“Köpek Eğitmenleri Derneği”	Hayvanları Koruma
54	“Köpek Irkları ve Kinoloji Federasyonu”	Hayvanları Koruma
55	“Kuraklıkla Mücadele Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
56	“Küçük Hayvan Veteriner Hekimleri Derneği”	Hayvanları Koruma
57	“Küresel Çevre Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
58	“Küresel Isınmayla Mücadele Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
59	“Labrador Retriever Irk ve Spor Derneği”	Hayvanları Koruma

60	“Mavi İklim Yeşil Dünya Hareketi Tüketici Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
61	“ Mavi Sanat Tabiat ve Savunma Derneği ”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Sanat
62	“Mimar Sinan Güzelleştirme ve Çevre Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
63	“Minik Dostlar Derneği”	Hayvanları Koruma
64	“Mutlu Kediler Derneği”	Hayvanları Koruma
65	“Organik Yaşam Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
66	“Pan Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
67	“Regnum Astrum Towers Sitesi Güzelleştirme Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
68	“Rottweiler Irk Derneği”	Hayvanları Koruma
69	“Sahipsiz Hayvanları Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma
70	“Silivri Çevre Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
71	“Sokak Bizim Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
72	“Sokak Hayvanlarını Koruma ve Kurtarma Derneği”	Hayvanları Koruma
73	“Sualtı Temizlik ve Bilinçlendirme Hareketi Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
74	“Temiz Atık Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
75	“Toplumsal Afet Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
76	“ Turna Symbiosis Sağlık ve Doğa Gönüllüleri Derneği ”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Toplum ve Kişi Sağlığını Korumaya Yönelik Dernekler
77	“Tuzla Doğayı ve Hayvanları Koruma Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
78	“Tüm Akü İthalatçıları ve Üreticileri Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
79	“Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
80	“Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
81	“Türkiye Hayvanları Koruma Derneği”	Hayvanları Koruma
82	“Türkiye Kanarya ve Kafes Kuşları Federasyonu”	Hayvanları Koruma
83	“Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
84	“Yaprak Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
85	“Yenilenebilir Enerji Birliği (Eurosolar Türkiye)”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
86	“Yeryüzü Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
87	“ Yeryüzüne Özgürlük Derneği ”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma-Hayvanları Koruma
88	“Yeşil Düşünce Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
89	“Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği İstanbul Şubesi”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
90	“Yeşilcan Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
91	“Yıldırımından Korunma ve Topraklama Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
92	“Yuvam Dünya İklim Değişikliği İle Mücadele Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma
93	“Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Ekolojik Planlama Derneği”	Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünden (2023) alınan bilgiler eşliğinde hazırlanmıştır.

Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” başlığı altındaki 53 derneğin amacı ve 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinden (SKH) hangilerine uygun olduğu Tablo 3’te belirtilmektedir.

Tablo 3 dikkate alındığında İstanbul’da yer alan ve web sitesine sorunsuz ulaşılan çevre derneklerinin amaçları doğrultusunda, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin hangilerini

gerçekleştirdikleri gözlemlenmektedir. Tablo 3 üzerinden yapılan değerlendirmelere göre derneklerin en çok benimsediği Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ise “13-İklim Eylemi”dir.

Ek olarak derneklerin amaçları doğrultusunda “4-Nitelikli Eğitim”, “6-Temiz Su ve Sanitasyon”, “7-Erişilebilir ve Temiz Enerji”, “8-İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme”, “9-Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı”, “10-Eşitsizliklerin Azaltılması”, “11-Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar”, “12-Sorumlu Üretim ve Tüketim”, “14-Sudaki Yaşam”, “15-Karasal Yaşam” ve “17-Amaçlar için Ortaklıklar” hedeflerini kabul etmektedirler.

Bu doğrultuda İstanbul gibi bir metropol şehirde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini ortaya koyan sivil toplum kuruluşunun kısıtlı olduğu söylenebilir. Çünkü bu doğrultuda aktif olarak faaliyetleri gözlemlenen 37 dernek bulunmaktadır.

Tablo 3: Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma başlıklı dernekler amaçları ve Birleşmiş Milletler 17 SKH

Dernek Adı	Dernek Amacı/Amaçları	17 SKH
“Anadolu İzcilik Federasyonu”	<p>“1- Yalnız olmadığımı bilen, ülkesine, ailesine, arkadaşlarına, birlikte faaliyet gösterdiği İzci Kardeşleri’ne BAĞLILIK hissederek çocuklar yetiştirmek.”</p> <p>“2- Çocuklarımızı İzciliğin en temel prensiplerinden biri olan ÖNDERLİK duygusunu tadan, bunu gündelik hayatına da taşıyan bireyler haline getirmek.”</p> <p>“3- Çağdaş dünyanın anahtar kavramlarından biri olan GELİŞİM’i her zaman göz önünde bulundurmalarını sağlamalarına katkıda bulunmak.”</p> <p>“4- Ailesini ve içinde yaşadığı toplumu önemseyen, İzci Kardeşliği çatısı altında BÜYÜME’yi, çoğalmayı hedeflemelerini sağlamak.”</p> <p>“5- Ve bütün bunları yaparken toplumların ve dünyanın tarih boyunca ürettiği DEĞERLER’in neler olduğunun farkına varmak ve onları yüceltmek.”</p>	4 Nitelikli Eğitim
“Arıköy Çevre Gönüllüleri Derneği”	<p>“Derneğimiz, doğal zenginlikleri korumak, geliştirmek ve güvence altına almak, ağaçlandırmanın önemi hususunda kişileri bilinçlendirmek, çevre korunması için bireyleri özendirerek gibi amaçlar taşımaktadır.”</p>	13 İklim Eylemi 15 Karasal Yaşam
“Atık Kâğıt ve Geridönüşümcüler Derneği”	<p>“Dünya üzerindeki yaklaşık yedi milyarlık bir nüfusun dünyamıza getirdiği yükü olabildiğince hafifletmek, küresel ölçekte yürütülen sürdürülebilirlik çalışmaları kapsamında özellikle kâğıt geri dönüşümünü ülke içinde en üst düzeye çekmek, dünyadaki trendleri ve gelişmeleri takip edip sektör temsilcisi üyelerini bilgilendirmek, konferanslar ve paneller düzenlemek, halkın geri dönüşümün önemini kavraması amacıyla sosyal sorumluluk projeleri yürütmek, sektörün sorunlarını tespit edip bu sorunların çözüm yollarını ortaya koymak, geri dönüşebilir atıkların geri kazanılması konusunda teknik ve idari altyapının geliştirilmesini sağlayarak ihtiyaç duyulan toplumsal bilinç ve yasal altyapının oluşturulmasını destekleyecek tanıtım, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetlerini yapmak, yaptırmak ve yaymak, kamu kurumları ve sektör işbirliğini artırıcı faaliyetlerde bulunmak, bu doğrultuda ülkemizin ihtiyaç duyduğu geri dönüştürülebilir hammaddelerin öncelikle ülke içinde değerlendirilerek sanayimizin geliştirilip güçlendirilmesi böylece ülke ekonomimize daha fazla katkı sağlamak ve katma değer yaratmak amacı ile kurulmuştur.”</p>	8 İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9 Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Avcılar Çevre Kültürünü Geliştirme ve Eğitimi Afet Yardımı Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	

“Belgrad Ormanı Koruma Gönüllüleri Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği”	“Derneğin amacı, Beyoğlu’nu güzelleştirmek, sosyal ve kültürel bakımdan, şehircilik ve imar yönünden en üst düzeye getirmektir.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
“Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği”	“Tek tek bireylerde ve bir bütün olarak toplumda ekolojik yaşam bilinci ve duyarlılığı oluşturmak; ekolojik dengelerin geri dönüşü olmayacak hız ve biçimde bozulması sonucunda ortaya çıkan sorunlara çözüm yolları sunmak ve doğa ile uyumlu yaşamı desteklemek.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 13 İklim Eylemi
“Büyükçekmece Çevre Koruma ve Güzelleştirme Derneği”	“Tüm canlılar için yaşanabilir bir çevrenin oluşması amacıyla hareket etmektedir.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 13 İklim Eylemi
“Büyükdere Çevre Kültür ve Güzelleştirme Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Çevre Emekçileri Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği”	“Doğa ile insan arasında bozulan dengenin yeniden tesisi amacıyla, tüm varlıkların varoluş gayesine uygun, toplumda çevre ve ahlak bilincini arttırarak, yaşanabilir ve sürdürülebilir bir çevre oluşmasına katkı sağlamak.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 13 İklim Eylemi
“Deniz Temiz Derneği”	“Deniz Temiz Derneği/ TURMEPA, kurulduğu günden bu yana deniz ve kıyılarımızın korunmasını ulusal bir öncelik haline getirerek gelecek nesillere, kalkınmada sürdürülebilirlik hedefine ulaşmış, yaşanabilir bir Türkiye bırakmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.”	13 İklim Eylemi 14 Sudaki Yaşam
“Doğa Çöp Üretmez Derneği”	“Doğa Çöp Üretmez Derneği, Doğa, Çevre, Doğal Yaşam, Sıfır Atık, Sanat ve Zanaat faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak ve bu konuda çalışmalar yapan kişi ve kuruluşlara destek vermek amacı ile kurulmuştur.”	12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Doğa Savaşçıları Çevre Koruma Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Doğa ve Çevre Eğitimini Geliştirme Derneği”	“Dernek, çevre, orman, su, yaban hayatı, hayvan hakları, yenilenebilir enerji ve benzeri konularda uzman kişiler tarafından, herkese doğru, ulaşılabilir, paylaşılabilir, güvenilir ve güncel bilgileri ulaştırmak amacı ile her türlü platform, araç ve kaynak kullanılarak eğitim verilmesi, farkındalık yaratılması ile doğa ve çevrenin korunması, geliştirilmesi amacı ile kurulmuştur.”	13 İklim Eylemi
“Dönüşüm Derneği”	“Ekonomik ve sosyal değişimlerin, ekolojik boyutlarını merkeze alan ve bu alanlardaki insan kaynaklı sorunlara sürdürülebilir alternatif çözümler sunmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur.”	13 İklim Eylemi
“Enerji Verimliliği Derneği”	“Öncelikli amacı enerjinin etkin ve verimli kullanılabilmesi için farkındalık oluşturmak, ayrıca bilimsel ve teknik araştırmalar yaptırmak ve sonuçlarını kamu kuruluşları ve vatandaşlar ile paylaşarak verimliliği arttırmaktır.”	7 Erişilebilir ve Temiz Enerji
“Flora Araştırmaları Derneği”	“Türkiye’nin, içinde bulunduğu coğrafyanın ve Dünya’nın sahip olduğu bitkisel çeşitliliğin, floranın vebitki örtüsünü, araştırılmasını, korunmasını ve akılcı kullanma yollarını, doğrudan ya da dolaylı olarak, eğitim, araştırma, proje ve uygulamalar yoluyla desteklemektir. Dernek bu amaç için	4 Nitelikli Eğitim

	Türkiye’de, bitki bilgisinin halka yayılması, floristik botanik biliminin daha ileri düzeylere erişmesi için çalışır.”	
“Gayrettepe Çevre Kültür ve Dayanışma Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Geri Dönüşüm Farkındalık Derneği”	“Yaşasın doğa yaşasın iyilik sloganıyla yola çıkan Geder, sıfır atık bilincini ve geri dönüşüm alışkanlığını oluşturmak için mücadele ediyor. Türkiye’nin her yerinde doğada atık toplama etkinlikleri düzenliyor. İlçe belediyelerinde sıfır atık çalışması yaparak köylerdeki atık sorunlarını çözüme ulaştırıp özellikle buralardaki derelerin ve akarsuların kirlenmesini engelliyor. Geleceğe daha iyi bir doğa bırakmak için mücadelesine devam ediyor.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 13 İklim Eylemi 14 Sudaki Yaşam
“İklim Çevre Kültür ve Aile Çocuk Gelişimi Derneği”	“Her İklimde İman, Her İklimde Kur’an” sloganını kendisine şiar edinmiş, ehli sünnet yolunda ilerlemeye çalışan gönüllüler hareketidir.”	4 Nitelikli Eğitim 13 İklim Eylemi
“İnsan ve Çevre Derneği”	“İNSAN ve ÇEVRE DERNEĞİ, kısa adıyla “BİNDER”in genel amaçlarını; milli, manevi ve ahlaki değerlerimize bağlı, kültürlü insan yetiştirmek, eğitim, kültür, yardımlaşma, dayanışma, iletişim alanlarında fertlerin yetişmesini sağlayacak her türlü faaliyeti yapmak, dini, tarihi, milli ve ilmi kaynak mahiyetindeki eserlerin tespiti, tanıtımı, okunmasının yaygınlaştırılması, inanç kültürünün pekiştirilmesi ve bu konularda halkı bilinçlendirmek için her türlü çalışmayı yapmak, tüm Türkiye’de çevreyi koruyucu faaliyetlerde bulunmak diye özetleyebiliriz.”	4 Nitelikli Eğitim 13 İklim Eylemi
“Kaktüs ve Sukkulent Derneği”	“Kaktüs dünyasında daha fazla var olmak, öğrenmek, öğretmek, birikimlerinizi paylaşmak”	9 Sanayi, Altyapı ve Yenilikçilik
“Karbon Emisyonu Sera Gazı Düşürme ve Kontrol Derneği”	“Başlıca amacımız; insan faaliyetlerinden oluşan sera gazı etkilerinin; doğaya verdiği tahribatı, insan, doğa ve canlıların yaşamındaki olumsuz etkilerini belirlemek ve etkilerini düşürmektir.”	13 İklim Eylemi
“Kemerköy Çevre ve Doğa Koruma Derneği”	“Derneğin amacı, başta İstanbul Kemerköy Sitesi, Göktürk Mahallesi, Mimar Sinan Mahallesi ve bu mahallelere komşu mahalle veya köylerde çevre bilincinin artırılmasına katkıda bulunmak, biyolojik çeşitliliğin ekolojik süreçlerin ve ekolojik bütünlüğün korunması ile ilgili duyarlılık oluşturmak, ekolojik duyarlılığın artırılmasına katkı sağlamak ve doğa ile uyumlu yaşamın sağlanmasını desteklemektir.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
“Konaklar Çevre Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Kuraklıkla Mücadele Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Küresel Çevre Derneği (GEO)”	“Günümüzde tüm Dünya’nın karşı karşıya kaldığı, çevre kirliliği, su kaynaklarının verimsiz kullanılması, ormansızlaşma, iklim değişikliği, biyoçeşitlilik ve yaban hayatı, okyanuslar, denizler, göller, akarsular ve sulak alanlar, toprak erozyonu ve gıda kıtlığı, tarımsal üretim gibi konulardaki sorunlara dair farkındalık yaratmak, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmek, bilimsel tabanlı ve destekli araştırma ve koruma projeleri geliştirmek ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması konularında yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri geliştirerek çalışmalar yürütmek GEO’nun amaçları arasında yer alır.”	12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Küresel Isınmayla Mücadele Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	

“Mavi İklim Yeşil Dünya Hareketi Tüketici Derneği”	“Miyed, yaşam kalitesini oluşturan sağlık, eğitim, beslenme, barınma ve toplumsal hizmetlerin din, dil, ırk gözetmeksizin her insanın en temel hakkı olduğuna inanır. Her canlı için bu hakkın yaşama geçebilmesi ve sürdürülebilir olması gayesiyle gezegenin kaynaklarına yönelen kirli üretim-vahşi tüketimin önüne geçilmesini dert edinerek; küresel iklim duyarlılığının toplumda tanınması ve yayılmasını amaçlar.”	10 Eşitsizliklerin Azaltılması 13 İklim Eylemi
“Mimarsinan Güzelleştirme ve Çevre Koruma Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Organik Yaşam Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Pan Derneği”	“Derneğin öncelikli amacı; evrensel insani değerler ve katılımcılık ilkeleri doğrultusunda, güven ve samimiyet ekseninde bir araya gelen topluluk oluşturmaktır. Şehir insanlarının; zihinsel ve fiziksel zindeliğini sağlayacak doğa sevgisini ve doğa sporlarını temel alan her türlü etkinlik ile şehirde yalnızlaşan insanın doğa ile bağına tekrar kurmak; toprak ve doğa ile henüz tanışmamış genç nesillerin ekolojik dengeyi korumaya yönelik aktiviteler ve spor aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek ve doğayla temasını sağlamaktır. Doğa sporları arasında özellikle kanyon sporunun ülkemizde daha tanınır ve uygulanabilir hâle gelme noktasında katkıda bulunmak ve katılımcıları bu spora teşvik etmektir.”	3 Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam 13 İklim Eylemi
“Silivri Çevre Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Sokak Bizim Derneği”	“Sokak Bizim Derneği olarak insan odaklı ve yaşanabilir şehirler yaratma hedefiyle sokaklar, kamusal alanlar ve sürdürülebilir ulaşım, yaya ve bisikletli ulaşımı konularında farkındalık oluşturacak projeler, etkinlikler gerçekleştiriyor, kampanyalar düzenliyoruz. Kentleri daha yaşanabilir kılmak için değişime sokak ölçeğinden başlanabileceğini ve değişimi hep birlikte yaratabileceğimizi düşünüyoruz.”	11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
“Sualtı Temizlik ve Bilinçlendirme Hareketi Derneği”	“Sualtı Temizlik ve Bilinçlendirme Hareketi somutlaştırma ve farkındalık yaratma potansiyelinden hareketle sualtı katı atık kirliliğini kullanarak deniz kirliliği, deniz ekosistemi, denizel yaşam ve deniz kültürü konularında kamuoyunun dikkatini çekmek, farkındalık yaratmak ve kamuoyunu bilinçlendirmek üzere yola çıkmış tamamen bağımsız ve gönüllü bir oluşumdur.”	6 Temiz Su ve Sanitasyon 13 İklim Eylemi 14 Sudaki Yaşam
“Temiz Atık Derneği”	“Temiz Atık Derneği ülkemizdeki israfın önlenmesini, kaynaklarımızın daha verimli kullanılmasını sağlayacak faaliyetler yürütmek, geri dönüştürülebilir atıkları çöpten kurtaracak olan projeler üretmek amacıyla kurulmuş olup ambalaj atıklarımızın daha fazla geri kazandırılmasını ve üretime dâhil edilmesini hedeflemektedir.	12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Toplumsal Afet Derneği”	“Arama, Kurtarma, Medikal Müdahale ve İnsani Yardım” konularında yeterli donanım, tecrübeye sahip Sivil Toplum kuruluşlarını, kişi ve kurumları bir araya getirmek, koordine etmek üzere kurulmuştur.”	3 Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam 13 İklim Eylemi
“Tuzla Doğayı ve Hayvanları Koruma Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	

<p>“Tüm Akü İthalatçıları ve Üreticileri Derneği”</p>	<p>“AKÜ SEKTÖRÜ içinde herhangi bir şekilde yer alan; tüm kişi ve kuruluşları bir çatı altında etkin bir şekilde toplamak, Kar amacı gütmeyen; AKÜ SEKTÖRÜ’nün gelişmesi ve yükseltilmesi için çalışmak, Sektörün ihtiyaçlarının tespiti ve çözümlerinin tarifi çalışmalarını yapmak, bu çözümlerin uygulamaya geçirilmesi için gereken işbirliğini sağlamaktır.” “En yakın amaç olarak: Atık Akü’lerin çevreyle uyumlu yönetiminin sağlanması ve ekolojik dengenin bozulmasını önlemek için atık AKÜ toplanmasına, geri kazanılmasına, bertarafına dair yükümlülüklerin yerine getirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır.”</p>	<p>9 Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi</p>
<p>“Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği”</p>	<p>“Dernek, iştiğal konuları endüstriyel atıklar ve enerji üretimi amacıyla diğer atıkların yönetilmesi olan ve mer’i mevzuat çerçevesinde lisanslı olarak faaliyette bulunan Tüzel kişilerin bir araya gelerek, ülkemizde çevre duyarlılığını artırmak, iştiğal konuları çerçevesinde atık yönetimi sektörünü geliştirmek, rekabet hukuku ve mevzuata aykırı olmamak kaydıyla üyeler arasında işbirliği ve dayanışmayı geliştirmek, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde, etkin atık yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapmak amacı ile kurulmuştur.”</p>	<p>7 Erişilebilir ve Temiz Enerji 13 İklim Eylemi</p>
<p>“Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu Derneği”</p>	<p>“Türkiye’de doğal varlıkların ve çevre sağlığının korunması, erozyonla mücadele, toprak örtüsü ve toprağın korunması ve ağaçlandırmanın önemi hakkında kamuoyunu eğitmek ve bilinçlendirmek” “Erozyon felaketinin doğuracağı sonuçlar, alınacak önlemler konusunda halkımızı bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve böylece oluşturulacak bilinçli ve etkin kamuoyu desteği ile hükümetleri erozyonla mücadelede, gerçekçi ve uygulanabilir politikalar üretme ve uygulamaya teşvik etmek” “Biyçeşitlilik, toprak, su ve doğal çevrenin korunmasına ilişkin milli politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak ve bu esaslardan ödün verilmemesi için mücadele etmek” “Ağaç ve orman sevgisini topluma kazandırmak,” “Hayvancılığın temeli olan çayır ve meraları koruyup, geliştirmek Doğal zenginliklerimizin bilinçsizce kullanılıp, geri dönüşümsüz bir şekilde yok olmasına izin vermeyerek, korumak, geliştirmek ve Türkiye’nin geleceğini güvenceye almak” “Çölleşmeyle mücadelede dünyaya örnek bir hareketi Türkiye’den başlatmak.” “Doğal varlıkların, insan sağlığının, yeşil alanların, toprak ve bitki örtüsünün, ormanların, meraların korunması, geliştirilmesi ve yenilerinin teşkil edilmesini sağlamak için faaliyette bulunmak” “Bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli teşkilatın oluşturulmasını, yasaların çıkmasını sağlamak ve gönüllü kuruluşların öncülüğünde toplumun bütün kesimlerinin desteği ile erozyonla mücadele edilmesidir.”</p>	<p>12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi 15 Karasal Yaşam 17 Amaçlar için Ortaklıklar</p>
<p>“Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi”</p>	<p>“ Ormancılar Derneği 1924 yılından bu yana yaptıkları ile ülkede orman, doğa ve çevre sevgisinin yayılmasını, kökleşmesini, kamuoyunun bilinçlendirilmesini, ormancılık bilim ve tekniğinin ilerlemesini sağlamayı, ormancılık sorunlarının yurt, ulus gereksinimleri ve kamu yararı gözetilerek bilimsel ilkelere göre çözümünü amaçlamaktadır.”</p>	<p>13 İklim Eylemi 15 Karasal Yaşam</p>

“Yaprak Derneği”	“Günümüzde tüm Dünyayı ilgilendiren; çevre kirliliği, su kaynaklarının verimsiz kullanılması, ormansızlaşma, iklim değişikliği, yenilenebilir enerji kaynakları, ekosistem, ekolojik yaşam, biyoçeşitlilik, yaban hayatı, türler (hayvanlar, bitkiler, diğer canlılar), kültürel miras, koruma alanları, okyanuslar, denizler, göller, akarsular, sulak alanlar, toprak erozyonu, gıda kıtlığı ve tarımsal üretim gibi konulardaki sorunlara dair farkındalık yaratmak, hak temelli savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirmek, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmek, bilimsel tabanlı araştırma ve koruma projeleri geliştirmek, sürdürülebilir iş modellerinin geliştirilmesini destekleyici yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri kurarak çalışmalar yürütmek, sürdürülebilir kalkınmaya katkı koyacak girişimcilik faaliyetleri yapmak ve projeler üretmek, sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında yaratıcı endüstriler alanında faaliyetler gerçekleştirmek, yeşil girişimcilik ve yeşil ekonomi ile ilgili girişim ve projeler yürütmek Yaprak Derneği'nin amaçları arasında yer almaktadır.”	2 Açlığa Son 7 Erişilebilir ve Temiz Enerji 9 Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi 14 Sudaki Yaşam 15 Karasal Yaşam 17 Amaçlar için Ortaklıklar
“Yenilenebilir Enerji Birliği (Eurosolar Türkiye)”	“Eurosolar Türkiye'nin resmi amacı “enerji gereksiniminin bugün hemen hemen tümünü sağlayan fosil kaynak esaslı yakıtlar (petrol, doğalgaz ve kömür) ve nükleer enerjiyi, yenilenebilir (rüzgâr, güneş, biyokütle ve su) ve dolayısıyla çevre dostu ve temiz enerji kaynakları ile ikame etmek” tir.”	7 Erişilebilir ve Temiz Enerji
“Yeryüzü Derneği”	“Dernek, Sürdürülebilir yaşam prensiplerinin hayata geçirilmesini sağlamak, ekolojik, paylaşımcı ve doğayı koruyan toplumun gerçekleşmesi için faaliyetler düzenlemek, bu tür faaliyetlerin düzenlenmesini teşvik etmek, bu konuda çalışmalar yürüten kişi ve kuruluşlara destek vermek, enteraktif eğitim faaliyetleri düzenleyerek toplumun konu ile ilgili kapasitesini arttırmak amacı ile kurulmuştur.”	12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Yeşil Düşünce Derneği”	“Dernek, ulusal ve uluslararası ölçekte, ekoloji, yeşil politika, doğal yaşam, yeşil ekonomi, iklim değişikliği ve çevre sorunları gibi konularda genel bilgi ve bilinirlik seviyesini yükseltmeyi, araştırma yapmayı, bilgi paylaşımını ve eğitim programları düzenlemeyi amaç olarak kabul eder.”	12 Sorumlu Üretim ve Tüketim 13 İklim Eylemi
“Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği İstanbul Şubesi”	“Derneğin Gayesi: Yurtta ağaç ve orman sevgisini yaymak, üyelerin meslek, kültür ve sosyal bakımlardan gelişmesine çalışmak, bu hizmetleri yapabilmek için ormanların içinde veya bitişiğinde veya dışında gerekli araştırmaları yapmak veya yaptırmak, eğitim ve dinlenme tesisleri kurmak, üyeleri arasında dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamaktır.”	15 Karasal Yaşam
“Yeşilcan Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Yıldırımın Korunma ve Topraklama Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	
“Yuvam Dünya İklim Değişikliği İle Mücadele Derneği”	“Yuvam Dünya, yani biz, iklim krizi ile mücadelede neslimizin hikâyesini değiştirmek için yola çıkan ve toplumun her kesiminde dönüşümü amaçlayan bir derneğiz.”	10 Eşitsizliklerin Azaltılması 13 İklim Eylemi
“Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Ekolojik Planlama Derneği”	Web Sitesine ulaşılamamaktadır.	

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü web sitesi, dernek web siteleri ve 17 SKH doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Sonuç

Sürdürülebilirlik; birey, çevre, toplum ilişkisi bağlamında ele alınabilecek, gittikçe azalmaya başlayan doğa kaynakları karşısında insanların çözüm arayışlarını ifade etmek üzere kullanılan, “kalkınma” gibi ekonomi kaynaklı çıkış noktası olan ancak sosyal boyutları da bulunan bir kavramdır. İnsan yaşamı için çevre, hayatının devamlılığına katkı sunan temiz havadan ihtiyaçlarını karşılayacak diğer doğal kaynaklara kadar birçok unsuru barındırmaktadır. İnsanlığın sürdürülebilir bir yaşama sahip olabilmesi için de sürdürülebilir bir çevreye ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak insan, paradoksal bir biçimde çevreyi kendi ihtiyaçları için kullanırken tüketmektedir. Bu sebeple, bir yandan hayatın devamı bir yandan çevrenin korunması eş zamanlı olarak dikkate alınmalıdır.

Kapitalizm, kentleşme, göç gibi kavramlar çerçevesinde kentsel yaşamın çevreye olumsuz etkileri, iklim değişimleri, kıtlıklar, kuraklıklar gibi çevre sorunları görünür olmaya başlamıştır. Bu durumu fark eden ve bunun için çözüm yolları arayan bireyler ve kurumlar bir araya gelerek bu konuda çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Bu çalışmaların kurumsal hâli ise sosyal sorumluluk ekseninde gerçekleşmektedir. Çevreye karşı yapılan sosyal sorumluluk faaliyetlerinin kurumsallaşmış hâlleri sivil toplum kuruluşları çerçevesinde değerlendirilebilir. Çevre konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, toplumsal farkındalık oluşturarak, sürdürülebilirlikle ilgili konularda çalışmalar yaparak ve politika yapıcılara çağrılar yaparak sürdürülebilirlik kültürünün inşasına katkıda bulunabilecek yapılardır. Birleşmiş Milletlerin ortaya koyduğu “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”nden biri “Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar”dır. Bu hedef, sürdürülebilir bir toplumun inşa edilmesi gerektiğini işaret etmektedir. Bu durum aynı zamanda sürdürülebilirlik kültürünün inşasında, sadece sivil toplum kuruluşlarının değil, tüm toplumun sorumluluğunun olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, kamu kurumları, özel sektör, eğitim kurumunun tüm kademeleri ve bireyler sürdürülebilirlik kültürünün yaygınlaştırılmasında aktif bir şekilde yer almalıdır. Bilindiği gibi, sivil toplum kuruluşları, bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli hizmetlerin sağlanması ve politika yapıcıları etkilemek üzere yaptıkları kamuoyu oluşturma kabiliyetleri ile dikkat çeker. Özetle, sivil toplum kuruluşları tüm paydaşlarla birlikte hareket ederek, sürdürülebilir bir geleceği inşa etmek için önemli bir rol oynayabilirler.

Bu çalışmada, nitel araştırma yönteminde belirlenen tarama modeli kullanılarak öncelikle Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğüne kayıtlı dernekler belirlenmiştir. Sınıflandırılmış derneklerin derneklerin web siteleri taranmıştır. Derneklerin web sitelerinden alınan veriler, “Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” göz önüne alınarak kategorize edilmiştir. Bu kategorizasyon ile dernek amaç ve faaliyetlerinin uluslararası düzeyde sürdürülebilirlik hedeflerine ne derece yaklaştığını görmek amaçlanmıştır. Öncelikle sivil toplum kuruluşları değerlendirilerek faaliyet alanı “Çevre, Doğal Hayat, Hayvanları Koruma Dernekleri” taranmış, bu dernekler iki alt faaliyet alanında tasnif edilmiştir. Bu alt faaliyet alanları “Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” ile “Hayvanları Koruma” şeklindedir. Araştırmanın örneğini oluşturan İstanbul ilindeki “çevre” kapsamındaki sivil toplum kuruluşlarından “çevre konusunda faaliyet gösteren dernekler” sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda ilk ve önemli bir sonuç olarak, İstanbul ilindeki çevre derneklerinin yeterli sayıda olmadığı ve farklı sürdürülebilir kalkınma hedeflerini benimsediklerini söylemek mümkündür. Sürdürülebilirlik tartışmalarında temel konunun iklim krizi olması ve en temel noktada çevre bilincinin oluşturulması ihtiyacı 13-İklim Eylemi'nin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Ancak, İstanbul'un bu konuda daha spesifik ve daha fazla sayıda derneğe ihtiyacının olduğu söylenmelidir.

İstanbul ilinde “Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma Dernekleri” başlığı altında 93 dernek bulunmaktadır. Bu derneklerden 53'ü doğrudan “Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma”

alt faaliyet alanında iken 28 dernek ise doğrudan “Hayvanları Koruma” alt faaliyet alanındadır. Geriye kalan 12 dernek ise birden fazla değer taşımaktadır.

“Çevre, Su ve Doğal Hayatı Koruma” başlığı altındaki 53 derneğin amacı ve 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinden (SKH) hangilerine uygun olduğu incelendiğinde, derneklerin en çok benimsediği Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ise “13-İklim Eylemi”dir. Derneklerin amaçları doğrultusunda “4-Nitelikli Eğitim”, “6-Temiz Su ve Sanitasyon”, “7-Erişilebilir ve Temiz Enerji”, “8-İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme”, “9-Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı”, “10-Eşitsizliklerin Azaltılması”, “11-Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar”, “12-Sorumlu Üretim ve Tüketim”, “14-Sudaki Yaşam”, “15-Karasal Yaşam” ve “17-Amaçlar için Ortaklıklar” hedeflerini kabul ettikleri görülmektedir.

Sonuç olarak, İstanbul gibi bir metropol şehirde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini ortaya koyan sivil toplum kuruluşunun (bu doğrultuda aktif olarak faaliyetleri gözlemlenen 37 dernek bulunmaktadır) kısıtlı olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada çevre konusunda faaliyet gösteren dernekler mevcut kaynaklar üzerinden incelenerek evrensel sürdürülebilirlik hedefleri açısından araştırmacılar tarafından kategorize edilmiştir. Ancak yapılacak yeni çalışmalarla, derneklerle görüşmeler yapılarak ve faaliyet raporları incelenerek aktiflik düzeyleri ve katkıları değerlendirilmeli, bu hedefler hakkındaki farkındalıkları ile ilgili de çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle su, göl ve denizlerin sürdürülebilirliğini ele alan dernekler üzerinde değerlendirmeler yapılabileceği gibi her bir sürdürülebilirlik hedefinin ölçümlenebilir kriterleri ile çevre sorunlarına derneklerin katkılarının neler olabileceği değerlendirilebilir.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir. Yazarlar çalışmaya ortak katkı sağlamış ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aksoy, F. (2019). İşletmelerde sürdürülebilirlik raporlama çerçeveleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(2), 324-346.
- Anadolu İzcilik Federasyonu. (Mart, 2023). www.aif.org.tr
- Arıköy Çevre Gönüllüleri Derneği. (Mart, 2023). <https://www.arikoycevredernegi.org/>
- Arslan, H. (2011). Bir “doğrudan eylem hareketi” olarak Greenpeace (Yeşil barış). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (23), 247-258.
- Atık Kâğıt ve Geridönüşümcüler Derneği. (Mart, 2023). www.a-ged.org.tr
- Avcılar Çevre Kültürünü Geliştirme ve Eğitimi Afet Yardımı Derneği. (Mart, 2023). www.facebook.com/avceder
- Belgrad Ormanı Koruma Gönüllüleri Derneği. (Mart, 2023). www.belorkorder.com
- Bervar, M. & Bertoneclj, A. (2016). The five pillars of sustainability: Economic, social, environmental, cultural and security aspects. *Proceedings of the Management International Conference, Pula, Croatia* içinde (243-244. ss.).
- Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği. (Mart, 2023). <https://beyoglu.org.tr/>

Biler, D. (2019). *Kentsel dönüşüm projelerinin sosyal sürdürülebilirlik ölçütleri çerçevesinde değerlendirilmesi; Şanlıurfa eski sanayi bölgesi kentsel dönüşüm projesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Brundtland, G. H. (1987). What is sustainable development. In: Our common future, 8(9), Oxford University Press.

Buehler, R. & Pucher, J. (2011). Sustainable transport in Freiburg: Lessons from Germany's environmental capital. *International Journal of Sustainable Transportation*, 5(1), 43-70.

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği. (Mart, 2023). www.bugday.org

Büyükçekmece Çevre Koruma ve Güzelleştirme Derneği. (Mart, 2023). www.bucekder.com

Büyükdere Çevre Kültür ve Güzelleştirme Derneği. (Mart, 2023). www.buyukderederneği.com

Çevre Emekçileri Derneği. (Mart, 2023). www.cevremder.com

Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği. (Mart, 2023). www.cekud.org.tr

Deniz Temiz Derneği. (Mart, 2023). www.turmepa.org.tr

Doğa Çöp Üretmez Derneği. (Mart, 2023).

<https://www.dogacopuretmez.org/dogacopuretmez.html>

Doğa Savaşçıları Çevre Koruma Derneği. (Mart, 2023). www.dogasavascilari.net

Doğa ve Çevre Eğitimi Geliştirme Derneği. (Mart, 2023). <http://doceg.org/>

Doğru, D. (2009). *Sürdürülebilir gelişmenin sosyal boyutuna bir katkı: Toplumsal fayda için mimarlık*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Dönüşüm Derneği. (Mart, 2023). <https://donusumderneği.org/>

Enerji Verimliliği Derneği. (Mart, 2023). www.enver.org.tr

Ertan, Y. (2018). Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlaması (2005-2017). *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 11(3), 463-478.

Flora Araştırmaları Derneği. (Mart, 2023). <http://www.flora.org.tr>

Gayrettepe Çevre Kültür ve Dayanışma Derneği. (Mart, 2023).

https://www.facebook.com/gayrettepedernek/?locale=tr_TR

Geri Dönüşüm Farkındalık Derneği. (Mart, 2023). www.geder.org.tr

Goel, S. & Sivam, A. (2015). Social dimensions in the sustainability debate: The impact of social behaviour in choosing sustainable practices in daily life. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 7(1), 61-71.

Güler, M. & Turan, A. (2010). Türkiye'de sürdürülebilir kentsel gelişme stratejileri: KENTGES eylem planı (2010-2023) örneği. *International on Conference Eurasian Economies* içinde (255-260. ss.).

Habitat. (Mart, 2023). BM Binyıl Bildirgesi.

<http://www.habitat.org.tr/gundem21/40-gundem21/129-bm-binyil-bildirgesi.html>

İklim Çevre Kültür ve Aile Çocuk Gelişimi Derneği. (Mart, 2023). www.iklimder.com

İnsan ve Çevre Derneği. (Mart, 2023). www.binder.org.tr

- Kaktüs ve Sukkulent Derneği. (Mart, 2023). <https://www.kaktusrehberi.com/index.php/tr/>
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karbon Emisyonu Sera Gazı Düşürme ve Kontrol Derneği. (Mart, 2023). www.kedkd.org
- Kashima, Y. (2016). Cultural dynamics. *Current Opinion in Psychology*, (8), 93-97.
- Kashima, Y. (2020). Cultural dynamics for sustainability: How can humanity craft cultures of sustainability? *Current Directions in Psychological Science*, 29(6), 538-544.
- Kavut, L. (2010). Kurumsal yönetim, kurumsal sosyal sorumluluk ve çevresel raporlama: İMKB 100 şirketlerinin çevresel açıklamalarının incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 21(66), 9-43.
- Kemerköy Çevre ve Doğa Koruma Derneği. (Mart, 2023). <https://www.kemerkoyderneği.org/>
- Konaklar Çevre Derneği. (Mart, 2023). www.koncev.org
- Kuraklıkla Mücadele Derneği. (Mart, 2023). <http://www.kurakliklamucadele.org/>
- Kutlu, K. (2019). Türkiye'deki jeotermal enerji santrallerinin çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlik yönünden değerlendirilmesi. *Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Sempozyumu* içinde.
- Küçük, M. & Güneş, G. (2013). Sivil toplum kuruluşları ve çevresel sürdürülebilirlik. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(2), 298-311.
- Küresel Çevre Derneği. (Mart, 2023). www.geo.org.tr
- Küresel Isınmayla Mücadele Derneği. (Mart, 2023). www.kuremder.org.tr
- Lewis, D., Kanji, N., Themudo, N. S. (2021). *Non-governmental organizations and development*. Routledge.
- Marshall, D., McCarthy, L., McGrath, P., Claudy, M. (2015). Going above and beyond: how sustainability culture and entrepreneurial orientation drive social sustainability supply chain practice adoption. *Supply Chain Management*, 20(4), 434-454.
- Mavi İklim Yeşil Dünya Hareketi Tüketici Derneği. (Mart, 2023). www.miyed.org
- Mimarsinan Güzelleştirme ve Çevre Koruma Derneği. (Mart, 2023). www.msinancevre.com.tr
- Odum, E. P. & Barrett, G. W. (1971). *Fundamentals of ecology*. WB Saunders Company.
- Organik Yaşam Derneği. (Mart, 2023). www.oryad.com.tr
- Pallarès-Blanch, M., Tulla, A. F., Vera, A. (2015). Environmental capital and women's entrepreneurship: A sustainable local development approach. *Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences*, 10(3), 133-146.
- Pan Derneği. (Mart, 2023). www.panderneği.org
- Park, H., Russell, C., Lee, J. (2007). National culture and environmental sustainability: A crossnational analysis. *Journal of Economics and Finance*, 31(1), 104-121.
- Peşkirioğlu, N. (2016). 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri: Küresel verimlilik hareketine doğru. *Anahtar Dergisi*, 22(335), 4-9.
- Sarıkaya, M. & Kara, F. Z. (2007). Sürdürülebilir kalkınmada işletmenin rolü: Kurumsal vatandaşlık. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 221-233.
- Silivri Çevre Derneği. (Mart, 2023). www.silivricevrederneği.blogspot.com

- Sokak Bizim Derneği. (Mart, 2023). www.sokakbizim.org
- Sualtı Temizlik ve Biliçlendirme Hareketi Derneği. (Mart, 2023). www.sth.org.tr
- Taşçı, H. (2012). Toplumsal sürdürülebilirlik bağlamında kentsel ayrışma, kapalı konut siteleri veya sivil lojmanlar sorunu. F. Yıldız, Ü. Güneş (Ed.), *1. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (9-24. ss.).
- Tata, J. & Prasad, S. (2015). National cultural values, sustainability beliefs, and organizational initiatives. *Cross Cultural Management: An International Journal*, 22(2), 278-296.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü (2023, Mart 30). İllere ve faaliyet alanlarına göre dernekler. <https://www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarina-gore-dernekler>
- Temiz Atık Derneği. (Mart, 2023). www.temizatik.org
- Tilley, F. & Young, W. (2009). Sustainability entrepreneurs. *Greener Management International*, (55), 77-92.
- Toplumsal Afet Derneği. (Mart, 2023). www.toplumsalafet.org.tr
- Tosun, E. K. (2017). Sürdürülebilirlik bağlamında ekolojik kent söylemi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(4), 169-189.
- Tutulmaz, O. (2012). Sürdürülebilir kalkınma: Sürdürülebilirlik için bir çözüm vizyonu. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 601-626.
- Tuzla Doğayı ve Hayvanları Koruma Derneği. (Mart, 2023). www.dohader.com.tr
- Tüm Akü İthalatçıları ve Üreticileri Derneği. (Mart, 2023). www.tumakuder.org
- Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği. (Mart, 2023). www.tayced.org
- Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu Derneği. (Mart, 2023). www.turcek.org.tr
- Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi. (Mart, 2023). www.todmarmara.org.tr
- UNDP. (2023, Nisan 12). Sürdürülebilir kalkınma amaçları yatırım inisiyatifi. <https://www.undp.org/tr/turkiye/projects/surdurulebilir-kalkinma-amaclari-yatirim-inisiyatifi>
- United Nations. (Mart, 2023). <https://sdgs.un.org/publications/17-sustainable-development-goals-17-partnerships-17979>
- Yaprak Derneği. (Mart, 2023). www.yaprak.org.tr
- Yenilenebilir Enerji Birliği (Eurosolar Türkiye). (Mart, 2023). www.eurosolar.org.tr
- Yeryüzü Derneği. (Mart, 2023). <https://yeryuzudernegi.org/>
- Yeşil Düşünce Derneği. (Mart, 2023). www.yesildusunce.org
- Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği İstanbul Şubesi. (Mart, 2023). www.ytodistanbul.com
- Yeşilcan Derneği. (Mart, 2023). www.yesilcan.org
- Yıldırımından Korunma ve Topraklama Derneği. (Mart, 2023). www.yilkoder.org.tr
- Yuvam Dünya İklim Değişikliği ile Mücadele Derneği. (Mart, 2023). <https://yuvamdunya.org/>
- Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Ekolojik Planlama Derneği. (Mart, 2023). www.zekeder.org

EXTENDED ABSTRACT

Since the importance of the concept of environment for the individual and its place in social life began to be understood, topics such as sustainability, sustainability culture, and urban sustainability have been discussed. In this context, the United Nations organizes certain sustainability-themed summits and publishes certain reports. At the same time, it has determined the sustainable development goals for the years 2015-2030, which is a guide for countries and institutions. If these goals are taken into account, it will be fought against environmental changes, especially the climate crisis.

Although the concept of sustainability has been discussed in the context of economic reasons, it has started to be used for other social phenomena and problems due to the concepts it is related to and being the subject of discussion in many disciplines. In this context, concepts such as sustainability culture and sustainable cities have started to be discussed. In this study, the concept of sustainability is discussed in a broad framework in this direction. At this point, it is important to consider the sustainability culture in the context of universal goals.

While universal goals for sustainability are addressed by many organizations, the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) set forth in the UN General Assembly in 2015 and covering the years 2015-2030 are the main determinants. The Sustainable Development Goals basically embrace working for a sustainable future for everyone. In this direction, it offers a call to action to all countries, businesses and individuals to work on behalf of sustainability.

It will be valuable in terms of contributing to the sustainability culture if non-governmental organizations make evaluations on the 17 SDGs, set targets to develop their future capacities in this direction, and work in harmony with large-scale sustainability goals.

Sustainability culture is a concept used to express a shared and accepted culture that takes individuals into consideration in a society where sustainable development is experienced, assigns a task to stakeholders in social life.

One of the important elements in sustainable development is the creation of a culture of sustainability in which a sustainable lifestyle is adopted and rewarded. Whether the sustainability culture is adopted in a society can be monitored through human-nature, human-art relationship and sustainability exchange channels in social networks.

The construction of a culture of sustainability includes an environment that includes the whole nature, starting from where the individual lives and evolving far beyond. People build their environment, not only the built environment such as houses and roads, but also the social environment, including social networks and social institutions. In this context, NGOs, which are known to be active in the environmental issue and to carry out actions that are known around the world, are important.

The number of organizations working on the "Protection of Environment and Natural Life" in Turkey is 2723, of which 373 are located in Istanbul. The high number of environmental NGOs in big cities in Turkey shows that the relationship between urban life and environment problem has become more evident. In other words, it can be said that cities cause more environmental problems, and at the same time, the struggle against this is more common in cities.

In this study, associations operating in the field of "environment" in Istanbul, the metropolitan city of Turkey, are discussed. In the study conducted with content analysis, there are 93 associations under the title of "Environmental Wildlife Animal Protection Associations" in Istanbul. While 53 of these associations are directly in the "Environment, Water and Natural Life Protection" sub-activity area, 28 associations are directly in the "Animal Protection" sub-activity area. The other 12 associations have more than one value.

In the study, the purpose of 53 associations under the title of "Conservation of Environment, Water and Natural Life" was analyzed and classified in terms of 17 Sustainable Development Goals (SDGs). When the aims of the associations in Istanbul, whose website can be accessed, are evaluated, it is seen that the Sustainable Development Goal "13-Climate Action" is the most adopted by the associations.

In the new studies to be done, the activity reports of the associations should be examined, their activity levels and contributions should be evaluated, and studies should be carried out on their

awareness of these goals. In addition, research should be supported by in-depth interviews with associations. In particular, evaluations can be made on the associations that deal with the sustainability of water, lakes and seas, on the other hand, the measurable criteria of each sustainability goal and the contributions of the associations to environmental problems can be discussed.